

Beslutningsforslag nr. B 117. Fremsat den 20. marts 2007 af Rune Lund (EL), Line Barfod (EL), Per Clausen (EL) og Frank Aaen (EL)

Forslag til folketingsbeslutning om at gå foran på kemikalieområdet ved indførelse af forbud mod bromerede flammehæmmere

Folketinget pålægger regeringen

- at arbejde for indførelse af et forbud mod bromerede flammehæmmere af typen HBCDD, TBBPA og deka-BDE i forbrugerprodukter,
- at arbejde for, at forbuddet omfatter produktion, import, eksport og omsætning af forbrugerprodukter, som indeholder disse stoffer, og
- at arbejde ud fra et princip, der sætter beskyttelse af forbrugerne i højsædet, ved i EU at arbejde for, at alle medlemsstater har mulighed for at indføre bedre standarder end de minimumsregler, der er gældende inden for det indre marked.

Bemærkninger til forslaget

Baggrund

Efter dette beslutningsforslag forpligter Folketinget regeringen til at forbyde de sundhedsskadelige bromerede flammehæmmere i lighed med det svenske nationale forbud.

Begrebet bromerede flammehæmmere dækker over en lang række forskellige organiske stoffer, der har det til fælles, at de indeholder grundstoffet brom, som virker hæmmende på udvikling af brand. En række undersøgelser har vist, at bromerede flammehæmmere findes i stigende mængder i naturen og i mennesker.

Bromerede flammehæmmere dækker en gruppe på 70 forskellige organiske stoffer, som anvendes i en lang række produkter for at forhindre, at varmeudvikling i biler, møbler, fjernsyn, computere og fax- og pimaskiner fremkalder brand.

Stofferne indgår i produkterne enten i en kemisk forbindelse (reaktivt) eller iblandet en del af det materiale, som det skal beskytte (additivt). Ved den sidstnævnte metode frigives stofferne lettere under produktion og brug af de konkrete produkter. Dette øger risikoen for udsivning, der kan påvirke mennesker og natur. Bromerede flammehæmmere har vist sig at kunne påvirke stofskiftet og nervesystemet, ligesom det ved forsøg har givet mus hjerne- og hormonskader samt lever- og skjoldbruskkirtelkræft. Ved målinger i Sverige er spor efter bromerede flammehæmmere fundet i svenske kvinders modermælk.

Spredningen af bromerede flammehæmmere skyldes, at en række af stofferne er bioakkumulerbare ligesom pcb (polyklorerede bifenyler), der endnu kan spores i levende organismer 25 år efter, at pcb blev forbudt.

De mest anvendte bromerede flammehæmmere er polybromerede difenylætere (PBDE), polybromerede bifenyler (PBB) og tetrabrombisfenol-A (TBBPA). Disse har i mange år været i miljømyndighedernes søgelys, bl.a. fordi de danner det kræftfremkaldende di-oxin ved afbrænding.

Det fremgår af miljøministerens svar på spørgsmål S 6878 (folketingsåret 2005-06) om, hvorvidt Danmark vil følge det svenske forbud mod deka-BDE, at

ministeren har valgt at udskyde beslutningen om indførelse af et forbud af hensyn til en undersøgelse om anvendelsen af deka-BDE i Danmark. Ministeren forventede denne undersøgelse afsluttet inden årsskiftet 2006-07. Det fremgår ligeledes af svaret, at ministeren herefter vil tage stilling til, om der skal iværksættes et forbud uanset EU's risikovurdering. Undersøgelsen fra miljøministeren er endnu ikke forelagt Folketinget, men forslagsstillerne ønsker ikke længere at vente på iværksættelsen af et forbud. Rapporten vil formentlig kunne anvendes til i højere grad at målrette forbuddet.

De tre typer bromerede flammehæmmere

Beslutningsforslaget omfatter et forbud mod flammehæmmere af typen HBCDD (heksabromcyklododekan), TBBPA (tetrabrombisfenol-A), deka-BDE (dekabromdifenyler) i forbrugerprodukter. Disse stoffer udgør den største andel af de anvendte bromerede flammehæmmere.

Det er dokumenteret, at HBCDD har alvorlige virkninger på miljøet og menneskers sundhed. Stoffet anvendes oftest additivt og udgør derfor en stor risiko for at sive ud i naturen.

HBCDD anvendes særlig i byggematerialer og transportmidler. Desuden anvendes en vis del til belægning af tekstiler, f.eks. i møbler, madrasser, telte og tæpper samt i kabinetter og ledninger til elektronikprodukter.

Stoffet opkoncentreres i miljøet og vores fødekæde og udgør en særlig risiko for skadevirkninger i forbindelse med vandorganismer. Forskningsresultater har vist, at stoffet er blevet sporet langt væk fra sine spredningskilder og bl.a. er fundet i isbjørne og fugleæg i de arktiske egne.

TBBPA er den mest anvendte bromerede flammehæmmer i verden. Den anvendes oftest reaktivt, men den additive brug er øget. Det øger risikoen for, at stoffet i stigende grad siver ud i naturen. TBBPA er meget giftigt for vandlevende organismer, er svært nedbrydeligt og kan føre til uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet. Under visse miljøbetingelser kan

stoffet nedbrydes til andre særlig hormonforstyrrende stoffer.

TBBPA anvendes særlig i elektronisk udstyr og i forskellige isoleringsmaterialer. Stoffet er i norske undersøgelser blevet fundet i befolkningens blod. Hvor der i prøver fra 1977 og 1981 intet kunne måles, viser prøver fra 1986 og 1999 en øget forekomst af TBBPA i befolkningens blod. Den højeste forekomst blev konstateret hos børn i aldersgruppen 0-4 år. TBBPA er ligeledes blevet fundet i modermælken i Norge og flere andre lande.

Både TBBPA og HBCDD er under risikovurdering i EU-regi.

Deka-BDE er en bromeret flammehæmmer, som sammen med en række lignende stoffer går under fællesbenævnelsen poly-BDE. Disse stoffer har i dyreforsøg vist skadelige effekter på lever, skjoldbruskkirtel og fostre. Visse poly-BDE'er kan ligesom pcb forstyrre hormonbalancen og er derfor under mistanke for at kunne skade fostres nervesystem.

Anvendelse af poly-BDE er i Danmark reduceret som følge af, at stofferne har været under risikovurdering i EU. Det har ført til et EU-forbud mod anvendelse af typerne penta- og okta-BDE. Dette forbud gælder dog ikke anvendelsen af deka-BDE.

Deka-BDE anvendes særlig i forbindelse med produktion af elektronisk udstyr, tekstiler, møbler og biler. Dekabde bruges additivt i produkterne og har derved en større risiko for at sive ud i naturen og i omgivelserne. I arbejdet med risikovurderinger af deka-BDE har stoffet vist sig svært nedbrydeligt, bl.a. ved, at det findes højt oppe i fødekæden. Det har f.eks. kunne konstateres i isbjørne og polarmåger i de arktiske områder. Andre undersøgelser har vist, at stoffet afdamper fra computere og andet elektronisk udstyr og derved påvirker indeklimaet og udgør en risiko for mennesker.

De bromerede flammehæmmere findes særlig i de mange elektriske apparater, der omgiver os i dagligdagen. De findes i biler, bygningsmaterialer, møbler og tekstiler, og de har kunnet konstateres i vore fødevarer. Det til trods for stoffernes skræmmende egenskaber og øgede udbredelse i omgivelserne.

Forbuddet

Et totalforbud mod anvendelse af de nævnte bromerede flammehæmmere i alle produkter ville være at foretrække. Men efter forslagsstillernes opfattelse vil et forbud mod produktion, import, eksport og omsætning af stofferne i forbrugerprodukter medvirke til at begrænse de miljø- og sundhedsmæssige skadevirkninger direkte fra forbrugerprodukter. Samtidig ven-

tes et forbud mod stoffernes anvendelse i forbrugerprodukter at kunne få afsmittende effekt på den øvrige produktion. Det vil samtidig kunne udgøre et væsentligt skridt til at forhindre en yderligere spredning til miljøet, ligesom det vil medvirke til at kunne lægge pres på at få erstattet de skadelige stoffer med ufarlige alternativer.

Begrundelsen for et samtidigt forbud mod de tre typer bromerede flammehæmmere er at undgå, at et forbud mod blot den ene af de tre typer fører til en forrykkelse af anvendelse fra ét skadeligt produkt til et andet.

Den manglende handling i EU-systemet

Deka-BDE skulle oprindeligt have været forbudt i EU-landene den 1. juli 2006. Men Europa-Kommissionen valgte på trods af, at et enstemmigt Europa-Parlament anbefalede et forbud, at undtage deka-BDE fra forbuddet. Det konservative parlamentsmedlem Gitte Seeberg omtalte den 29. april 2005 i Ingeniøren online denne beslutning som »et attentat imod miljøpolitikken i hele EU«. Ifølge den danske regering har Kommissionen ved ikke at fremlægge beviser for, at der ikke findes alternativer til deka-BDE, ikke overholdt EU-reglerne, og regeringen har derefter valgt at anlægge sag ved EF-Domstolen mod Kommissionen.

Langsommeligheden i EU-systemet skal særlig ses i lyset af, at kemiindustrien har lagt et heftigt pres på Kommissionen for at trække processen mod et forbud på europæisk plan i langdrag. Det drejer sig bl.a. om organisationen Bromine Science and Environmental Forum (BSEF), som er skabt af pr-firmaet Burston-Marstellers på vegne af verdens største bromidproducenter. Ifølge organisationen Corporate Europe Observatory har BSEF ført en aggressiv kampagne, hvor man bl.a. gennem advokatfirmaet Harbottle & Lewis i et brev fra maj 2003 har opfordret aviser og tv-kanaler til ikke at dække advarslerne mod bromerede flammehæmmere, som er udsendt af miljøorganisationer. Det fremgår af brevet, at organisationen vil følge mediedækningen tæt og ikke vil vige tilbage fra at tage alle til rådighed stående midler i anvendelse for at forfølge enhver ukorrekt eller forkert udtalelse om bromerede flammehæmmere, som kan skade deres klients interesser.

Folketinget er af den opfattelse, at beskyttelse af menneskers sundhed og vores natur er vigtigere end det indre markeds regler om fri bevægelighed. Særlig i denne situation, hvor kemiindustrien via Kommissionen går imod et enstemmigt Parlament, er det vigtigt at sige klart fra over for industriens pression.

I 2004 fremsatte SF et beslutningsforslag B 49 om forbud mod og afvikling af brugen af bromerede flammehæmmere (folketingsåret 2004-05, 1. samling). Ved førstebehandlingen af B 49 gik diskussionen bl.a. på, hvorvidt et nationalt forbud kunne være et effektivt redskab til at presse EU til en ansvarlig ordning for bromerede flammehæmmere. Mere end 2½ år efter forslagets fremsættelse har den danske regering endnu ikke iværksat et forbud mod disse farlige kemikalier.

Folketinget bør derfor støtte, at ethvert land skal have mulighed for at gå foran og indføre skrappe regler og indføre nationale forbud mod de nævnte bromerede flammehæmmere. Ved at gå foran vil vi sende et vigtigt signal både til industrien og de øvrige med-

lemsstater og til forbrugere uden for Danmarks grænser, om at de bør undgå de pågældende stoffer i deres produkter. Sandsynligheden for, at flere lande vil følge et sådant forbud, er stor.

Holland gik i 2002 foran de øvrige EU-lande og udstedte et forbud. Sverige har i 2006 indført et begrænset forbud mod anvendelsen af deka-BDE, og Norge har i slutningen af 2006 foreslået et forbud mod de i forslaget nævnte typer bromerede flammehæmmere. Folketinget bør ikke længere afvente Kommissionens træge sagsbehandling. Såfremt dette beslutningsforslag vedtages, vil det være naturligt, at regeringen indhenter erfaringer fra udlandet med henblik på udformningen af det danske forbud.

Skriftlig fremsættelse

Rune Lund (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at gå foran på kemikalieområdet ved indførelse af forbud mod bromerede flammehæmmere.

(Beslutningsforslag nr. B 117).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.